

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Vakken: AV /Engels/Frans/ (6 lt/w)

Specifiek gedeelte

Studierichting: Hotelbeheer

Studiegebied: Voeding

Onderwijsvorm: TSO

Graad: derde graad

Leerjaar: derde leerjaar – Se-n-Se

Leerplannummer: 2018/001 (vervangt 2017/030)

Nummer inspectie: 2017/1435/1//V20

(vervangt 2017/1435/1//V19)

Inhoud

1. Visie	3
2. Beginsituatie	4
3. Leerplandoelstellingen en leerinhouden	5
3.1. Luisteren en kijken	11
3.2. Lezen	14
3.3. Spreken / mondeling interactie	17
3.4. Schrijven	20
3.5. Kennis	22
3.6. Attitudes	22
4. Algemene pedagogisch-didactische wenken	23
4.1. Luisteren	23
4.1.1. Wie wil communiceren, moet (kunnen) luisteren	23
4.1.2. Wie en wat beluisteren?	23
4.1.3. Hoe luisteren inoefenen?	23
4.1.4. Hoe luisteren evalueren?	24
4.2. Lezen	25
4.2.1. Hoe lezen inoefenen?	25
4.2.2. Hoe lezen evalueren?	26
4.3. Spreken en mondelinge interactie	26
4.3.1. Doeltaalgebruik	26
4.3.2. Hoe spreken en mondelinge interactie inoefenen?	27
4.3.3. Hoe spreken/mondelinge interactie evalueren?	27
4.4. Schrijven	28
4.4.1. Hoe het schrijven inoefenen?	28
4.4.2. Hoe schrijven evalueren?	29
4.5. Aanbrengen van grammatica en woordenschat	29
4.5.1. Taalstructuren en grammatica	29
4.6. Differentiëren	29
5. Minimale materiële vereisten	30
6. Evaluatie	31
7. Bibliografie	32

1. Visie

Met dit extra jaar in TSO willen we leerlingen voorbereiden voor een beroep in het hotelwezen of om ze voor te bereiden op een professionele bachelor Hotelmanagement. Het is de bedoeling dat ze een aantal competenties verwerven waarover een hotelreceptionist, Food & Beverage manager, manager Housekeeping ... moet beschikken.

In de huidige maatschappij zijn mobiliteit en grensoverschrijdende contacten een troef. Een goede beheersing van het Engels en Frans is daarom onontbeerlijk. Moderne vreemdetalenonderwijs in dit Se-n-Se jaar draagt bij tot de vorming van communicatief vaardige jongeren die in staat zijn om zich in verschillende situaties en tegen verschillende personen vlot en verzorgd uit te drukken, zowel verbaal als non-verbaal, en om een luisterend oor te bieden. Hiermee komen leraren ook tegemoet aan het ontwikkelen van de sleutelvaardigheden die leerlingen nodig hebben voor een job in de hotelsector.

Een bijzonder aandachtspunt binnen dit leerplan is het verwerven van praktische vaardigheden in een functionele context. Daarnaast moeten leraren met hun leerlingen ook werken aan het uitbouwen van attitudes zoals een open geest hebben, verdraagzaam zijn, kunnen r

elativeren en zichzelf evalueren.

Leerlingen kiezen om diverse redenen voor deze studierichting zoals het behalen van een extra diploma, het verwerven van extra vorming of het zinvol overbruggen van een wachtperiode. Het is belangrijk dat leraren zicht hebben op hun beginsituatie.

2. Beginsituatie

Dit bijkomend jaar is een vervolgopleiding van het studiegebied Voeding.

Om toegelaten te worden tot het Se-n-Se jaar Hotelbeheer moet de leerling in het bezit zijn van een diploma secundair onderwijs .

Hoewel de meeste leerlingen uit TSO komen, zijn veel klasgroepen heterogeen wat interesse, motivatie, inzet en leerstijl betreft. Sommige leerlingen hebben bijvoorbeeld al hogere studies of werkervaring achter de rug. Doorgaans zijn de leerlingen wel gemotiveerd.

De voorkennis van de leerlingen m.b.t. moderne vreemde talen is goed wanneer ze de leerplandoelstellingen voor moderne vreemde talen van de 3e graad ASO, KSO en TSO gerealiseerd hebben. Leerlingen die het derde leerjaar van de derde graad BSO met vrucht beëindigd hebben, kunnen vaak moeilijker volgen. Wanneer leerlingen in hun opleiding geen Engels of Frans gehad hebben, zal tijdens een uitvoerig intakegesprek een traject uitgestippeld worden om de aansluiting mogelijk te maken.

Wat de precieze startvaardigheden zijn van elke individuele leerling brengt de leraar best zelf in kaart. Dat kan bijvoorbeeld via een individueel gesprek, klasobservatie en/of een diagnosetoets. Hoe nauwkeuriger hij de beginsituatie van zijn leerling kent, hoe effectiever zijn taalonderwijs zal kunnen zijn.

Leerlingen die instromen uit de 3e graad TSO hebben globaal het niveau A2/B1 van het ERK bereikt.

Gedetailleerd ziet dat er als volgt uit voor de verschillende vaardigheden:

	Luisteren	Lezen	Spreken	Mondelinge interactie	Schrijven	Globaal te bereiken
3e graad KSO-TSO	A 2/B 1	A 2/B 1	A 2/B 1	A 2/B 1	A 2	A 2/B 1

Leerlingen die instromen uit het 3e jaar van de 3e graad BSO hebben globaal het niveau A2 bereikt.

	Luisteren	Lezen	Spreken	Mondelinge interactie	Schrijven	Globaal te bereiken
3 ^e jaar 3 ^e graad BSO	A2	A 1/A2	A1	A 2	A 1	A 2

3. Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Om efficiënt en correct met dit leerplan aan de slag te kunnen gaan, is het belangrijk de gebruikte begrippen eerst scherp te stellen. Daardoor wordt ook de opbouw van de leerplandoelstellingen duidelijk.

VAARDIGHEDEN

De focus van het moderne vreemdetalenonderwijs ligt niet op wat leerlingen over taal weten maar wel op wat ze met taal kunnen doen. Om taal aan te leren is het zinvol om de verschillende vaardigheden apart te omschrijven en op te bouwen. Daarom worden de leerplandoelstellingen per vaardigheid beschreven, hoewel in het concrete taalgebruik **luisteren, lezen, spreken/mondelinge interactie en schrijven** steeds geïntegreerd worden aangeboden.

LEERPLANDOELSTELLINGEN EN TAALTAKEN

De leerplandoelstellingen beschrijven **taaltaken** die leerlingen in relevante communicatieve situaties moeten kunnen uitvoeren. Taaltaken worden geformuleerd met behulp van handelingswerkwoorden, zoals bepalen, aanduiden, achterhalen, volgen, selecteren, uitleggen, beschrijven, invullen en begrijpen.

LEERINHOUDEN: TEKSTEN, TEKSTSOORTEN, TEKSTKENMERKEN EN VERWERKINGSNIVEAUS

Taaltaken uitvoeren betekent werken met teksten: dit is alles wat leerlingen beluisteren en lezen maar ook schrijven en zeggen. Teksten vormen dan ook de **leerinhouden**.

Er worden vijf tekstsoorten onderscheiden. Uiteraard is deze indeling niet absoluut: eenzelfde tekst kan immers bij verschillende tekstsoorten thuishoren. De indeling gebeurt op basis van het meest dominante kenmerk.

- bij **informatieve teksten** is dat het overbrengen van informatie bijvoorbeeld via een tabel, nieuwsitem, artikel of videofragment;
- bij **prescriptieve teksten** is dat het rechtstreeks sturen van het handelen van de ontvanger bijvoorbeeld via een reclameboodschap, waarschuwing of handleiding;
- bij **narratieve teksten** is dat de verhalende component in bijvoorbeeld een verhaal of een film;
- bij **argumentatieve teksten** is dat het opbouwen van een redenering bijvoorbeeld via een lezersbrief of een discussie;
- bij **artistiek-literaire teksten** is dat de expliciete aanwezigheid van de esthetische component in bijvoorbeeld een lied, een stripverhaal of een kortverhaal.

In dit leerplan komen omwille van het studierichtingspecifieke karakter van het leerplan enkel de eerste vier tekstsoorten aan bod. Maar leraren kunnen natuurlijk ook gebruik maken van artistiek-literaire teksten om de leerplandoelstellingen te bereiken

De **leerplandoelstellingen** en de daaraan verbonden tekstsoorten zijn bindend, de **specifieke pedagogisch-didactische wenken** zijn opgenomen ter verduidelijking en inspiratie.

De **moeilijkheidsgraad** van de teksten, die leerlingen ontvangen of produceren, moet steeds afgewogen worden in functie van o.m. de voorkennis van de leerlingen. Daarbij zijn lengte en structuur van lees- en luisterteksten bijzondere aandachtspunten evenals de teksten die leerlingen moeten schrijven.

Ter verduidelijking volgt een overzicht van de verschillende tekstkenmerken per vaardigheid:

Verwerkingsniveaus

Ook het verwerkingsniveau beïnvloedt de moeilijkheidsgraad van een taalkaak. Er bestaan vier verwerkingsniveaus waarbij het volgende niveau telkens het voorafgaande niveau insluit:

- **kopiërend niveau:** teksten of woorden letterlijk weergeven (nazeggen, voorlezen, overschrijven); er gebeurt hier geen verwerking van de aangeboden informatie;
- **beschrijvend niveau:** de beluisterde of gelezen informatie inhoudelijk opnemen zoals ze wordt aangeboden of de informatie mondeling of schriftelijk weergeven zoals ze zich heeft voorgedaan: in de informatie als zodanig wordt geen “transformatie” aangebracht; men neemt van de structuur meer over dan dat men ze wijzigt;
- **structurerend niveau:** afhankelijk van het gestelde doel de informatie selecteren en op persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen; de eigen inbreng in formulering en structurering is groter dan hetgeen wordt overgenomen;
- **beoordelend niveau:** de informatie achterhalen, op een persoonlijke wijze ordenen én beoordelen op basis van informatie uit andere bronnen.

	receptieve vaardigheden luisteren - lezen	productieve vaardigheid spreken	productieve vaardigheid schrijven	mondelinge interactie
kopiërend verwerkings niveau		<ul style="list-style-type: none"> – woorden en zinnen nazeggen – teksten luidop voorlezen 	<ul style="list-style-type: none"> – woorden en/of een tekst overschrijven – standaarduitdrukkingen en vaste frasen overnemen 	<ul style="list-style-type: none"> – in een gespreksituatie worden de taaltaken gerangschikt onder luisteren en spreken uitgevoerd
beschrijvend verwerkings niveau	<ul style="list-style-type: none"> – globale onderwerp bepalen – hoofdgedachte achterhalen – spontane mening/appreciatie vormen – gedachtegang volgen – relevante informatie selecteren – tekststructuur en -samenhang herkennen 	<ul style="list-style-type: none"> – informatie geven en vragen – navertellen – spontane mening/appreciatie geven – beschrijven 	<ul style="list-style-type: none"> – invullen – inhoud globaal weergeven – spontane mening/appreciatie geven – mededeling schrijven – beschrijven 	<ul style="list-style-type: none"> – in een gespreksituatie worden de taaltaken gerangschikt onder luisteren en spreken uitgevoerd

structurerend verwerkings niveau	– informatie op overzichtelijke en persoonlijke wijze ordenen	– samenvatten – verslag uitbrengen	– samenvatten – verslag/brief schrijven	– in een gespreks situatie worden de taaltaken gerangschikt onder luisteren en spreken uitgevoerd
beoordelend verwerkings niveau	– informatie beoordelen	– argumenten formuleren	– argumenten formuleren	– in een gespreks situatie worden de taaltaken gerangschikt onder luisteren en spreken uitgevoerd

Strategieën

Taalonderwijs is vooral onderwijs in vaardigheden, maar ook onderwijs in het **leren verwerven van die vaardigheden**.

Leerlingen hebben er baat bij zich bewust te zijn van hun taalleerproces, van wat voor hen efficiënte en minder efficiënte aanpakken zijn. Zij zullen maar zelfstandige leerders en vaardige taalgebruikers worden indien zij verschillende strategieën flexibel kunnen inzetten en kunnen reflecteren op hun eigen gebruik van strategieën.

Een strategie is een doelgerichte cognitieve operatie die de uitvoering van een taak vergemakkelijkt, met andere woorden: een strategie helpt een taalgebruiker om een taalkaak gericht en efficiënter uit te voeren. Het werken aan strategieën betekent dat we de leerlingen bewust/expliciet een taalkaak leren uitvoeren. Leerlingen worden hier ook intensief op getraind in de lessen Nederlands. Het is dus belangrijk de leerlingen te wijzen op de inzetbaarheid van deze aangeleerde strategieën bij het uitvoeren van taaltaken in een vreemde taal.

Kennis

Vaardigheden en kennis horen onlosmakelijk samen. Inzicht in allerlei taalverschijnselen en reflectie op het eigen taalgebruik en dat van anderen bevorderen de taalvaardigheid. Daarom werden in de nieuwe eindtermen beide luiken versterkt en werd de kenniscomponent geconcretiseerd. Zo weet de leraar welke basiskennis qua grammatica en woordvelden de leerling nodig heeft om op een bepaald niveau te communiceren. De leerplandoelstellingen rond kennis moeten telkens weer gekoppeld worden aan de vaardigheden waarbinnen deze kennis moet ingezet worden.

Attitudes

Attitudes¹ hebben betrekking op een ingesteldheid, een “zijn”. Om taaltaken uit te voeren zijn attitudes zoals spreek-, schrijf-, lees- en luisterbereidheid noodzakelijk. Leraren moeten deze groeiende

¹ Attitudes worden met een asterisk aangeduid, zij zijn enkel na te streven, niet te realiseren.

bereidheid om in communicatie te treden en informatie uit te wisselen stimuleren en verder ontwikkelen aan de hand van daartoe voorziene activiteiten.

Zoals aangegeven in de tabellen, beoogt de Se-n-Se opleiding een verankering van het niveau A2/B1 en streeft men voor de meeste vaardigheden ook naar het B1-niveau. Dit betekent dat de leerling de belangrijkste punten begrijpt uit duidelijke standaardteksten over vertrouwde zaken, dat hij zich kan redden in alledaagse talige situaties en dat hij eenvoudige teksten kan produceren over vertrouwde of persoonlijke onderwerpen.

	Luisteren	Lezen	Spreken	Mondelinge interactie	Schrijven	Globaal te bereiken
derde graad KSO-TSO	A 2/B 1	A 2/B 1	A 2/B 1	A 2/B 1	A 2	A 2/B 1

Het leerplan voorziet geen vaste verdeling van de lestijden over beide moderne vreemde talen. Het is aan de school om in samenspraak met de betrokken vakgroep(en) te bepalen hoeveel lestijden er aan elke taal besteed moet worden in functie van de te realiseren leerplandoelstellingen en de leerlingenkenmerken.

Tekstkenmerken

Het onderstaand schema geeft een overzicht² van de decretaal bepaalde tekstkenmerken voor alle vaardigheden. U kan het schema als bladwijzer gebruiken om bestaand en nieuw lesmateriaal te screenen op basis van de vooropgestelde verplichte tekstkenmerken.

² De icoontjes verwijzen naar de vaardigheden.

					
onderwerp	eigen leefwereld en dagelijks leven				
	ook onderwerpen van meer algemene aard				
	vrij concreet				concreet
	vertrouwd en minder vertrouwd		vertrouwd		
taalgebruiks-situatie	voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties				
	met aandacht voor digitale media				
	met en zonder visuele ondersteuning (voor gespreksvaardigheid: met inbegrip van non-verbale signalen)				
	met en zonder achtergrondgeluiden		met en zonder achtergrondgeluiden		
		ook met socio-culturele verschillen tussen de Franstalige wereld en de eigen wereld		de gesprekspartners richten zich tot elkaar en tot anderen	
lengte	vrij korte en af en toe iets langere teksten	wat langere teksten	vrij korte en af en toe iets langere teksten		
structuur	duidelijke tekststructuur				eenvoudige en duidelijke tekststructuur
samenhang	enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen (voor lezen: met af en toe een zeker mate van complexiteit)		enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen		
	ook met redundante informatie		korte, eenvoudige elementen verbonden tot een samenhangend geheel		
uitspraak articulatie intonatie	helder, zorgvuldig, duidelijk, natuurlijk		uitspraak, articulatie en intonatie die het begrip niet in de weg staan		
	weinig afwijking van de standaardtaal		standaardtaal		
tempo vlotheid	rustig tempo		normaal tempo	rustig tempo	
			met eventuele herhalingen en onderbrekingen		
woordenschat	informeel en formeel				
	frequente woorden	overwegend frequente woorden			frequente woorden
	overwegend eenduidig in de context				
taalvariëteit	ook met af en toe minimale afwijking van de standaardtaal		standaardtaal		

Tekstkenmerken Luisteren en kijken

Onderwerp

- Vrij concreet
- Vertrouwd en minder vertrouwd
- Eigen leefwereld en dagelijks leven
- Ook onderwerpen van meer algemene aard

Taalgebruikssituatie

- Voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
- Met en zonder achtergrondgeluiden
- Met en zonder visuele ondersteuning
- Met aandacht voor digitale media

Structuur – samenhang – lengte

- Enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen
- Duidelijke tekststructuur
- Vrij korte en af en toe iets langere teksten
- Ook met redundante informatie

Uitspraak – articulatie – intonatie

- Heldere uitspraak
- Zorgvuldige articulatie
- Duidelijke, natuurlijke intonatie
- Weinig afwijking van de standaardtaal

Tempo en vlotheid

- Rustig tempo

Woordenschat en taalvariëteit

- Frequentie woorden
- Overwegend eenduidig in de context
- Ook met af en toe minimale afwijking van de standaardtaal
- Informeel en formeel

3.1. Luisteren en kijken

Het bijhorende verwerkingsniveau voor onderstaande leerplandoelstellingen zie p.6-7

Leerplandoelstelling 1	
De leerlingen kunnen het globale onderwerp bepalen, de hoofdgedachte achterhalen, de gedachtegang volgen en relevante informatie selecteren in teksten die verband houden met de opleiding.	
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P)	<p>Voorbeeld: de leerlingen bepalen het onderwerp in een luisterfragment over het gebruik van reservatiesoftware en het uitvoeren van een check-in en check-out procedure (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen luisteren naar een evacuatie in een hotel en kunnen de verzamelplaats aanduiden op een plannetje (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen volgen de gedachtegang bij een kijkfragment over vergader- of verkooptechnieken (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen selecteren relevante informatie in een beluisterde persoonsbeschrijving zoals bij een check-in (I).</p>

Leerplandoelstelling 2	
De leerlingen kunnen begrijpen wat in een (on)rechtstreeks gesprek vermeld wordt.	
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P) Narratieve teksten (N)	<p>Voorbeeld: de leerlingen begrijpen een telefoongesprek waarin een potentiële klant naar informatie vraagt zoals de openingsuren, prijs en faciliteiten (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen begrijpen telefonische klachten van klanten over facturen, hygiëne, storend gedrag, ... (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen begrijpen de instructies die ze moeten volgen bij EHBO na een ongeval (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen begrijpen een interview met een hotelmanager voor wie het Engels/Frans de moedertaal is (N).</p>

Leerplandoelstelling 3 De leerlingen kunnen indien nodig de volgende strategieën toepassen:	
3.1	zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
3.2	het luisterdoel bepalen;
3.3	gebruik maken van ondersteunend visueel en auditief materiaal;
3.4	hypothesen vormen over de inhoud van de tekst;
3.5	de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
3.6	de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
3.1	<p>Voorbeeld: de leerlingen bekijken een interview met een hotelmanager voor wie het Engels/Frans (eventueel niet) de moedertaal is en blijven zich concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen.</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen bekijken een vakgerichte documentaire op de televisie en blijven zich concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen.</p>
3.2	Voorbeeld: de leerlingen moeten op basis van de opdracht (meerkeuzevragen, open vragen, ...) vaststellen wat ze willen weten: moet er letterlijk informatie opgenomen worden, moet men alleen weten waarover het gesprek handelt, gaat het erom of de spreker ergens positief of negatief over is, ...? Het luisterdoel bepaalt immers hoe intensief en nauwkeurig ze zullen luisteren.
3.3	Voorbeeld: de leerlingen bekijken een fragment zonder geluid en gebruiken de beelden om beter te begrijpen waarover het fragment gaat wanneer ze het fragment nadien bekijken met geluid (zoals de werking van de verschillende afdelingen in een hotel)
3.4	Voorbeeld: de leerlingen bekijken een verkoopgesprek zonder geluid en gebruiken de beelden om te voorspellen waarover het fragment gaat (zoals de het inchecken van een gast in een hotel).
3.5	Voorbeeld: de leerlingen zijn bij het beluisteren en bekijken van beeldfragmenten rond gastenonthaal extra aandachtig voor transparante woorden, woorden die in de andere talen die zij beheersen lijken op de woorden in het Engels/Frans.
3.6	Voorbeeld: de leerlingen zijn bij het beluisteren en bekijken van beeldfragmenten rond gastenonthaal extra aandachtig voor onbekende woorden die ze op voorhand krijgen en proberen de vermoedelijke betekenis af te leiden uit de context.

De leerlingen zetten hun kennis (leerplandoelstelling 13) functioneel in bij het uitvoeren van de luistertaken.
 De leerlingen werken aan hun attitudes (leerplandoelstelling 14) bij het uitvoeren van de luistertaken.

Tekstkenmerken Lezen

Onderwerp

- Vrij concreet
- Vertrouwd en minder vertrouwd
- Eigen leefwereld en dagelijks leven
- Ook onderwerpen van meer algemene aard

Taalgebruikssituatie

- Voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
- Met en zonder visuele ondersteuning
- Met aandacht voor digitale media
- Ook met socioculturele verschillen tussen de Franstalige wereld en de eigen wereld

Structuur – samenhang – lengte

- Enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen met af en toe een beperkte mate van complexiteit
- Duidelijke tekststructuur
- Wat langere teksten
- Ook met redundante informatie

Woordenschat en taalvariëteit

- Overwegend frequente woorden
- Overwegend eenduidig in de context
- Ook met minimale afwijking van de standaardtaal
- Informeel en formeel

3.2. Lezen

Het bijhorende verwerkingsniveau voor onderstaande leerplandoelstellingen zie p.6-7

Leerplandoelstelling 4	De leerlingen kunnen het globale onderwerp bepalen, de hoofdgedachte achterhalen, de gedachtegang volgen en relevante informatie selecteren in teksten die verband houden met de opleiding.
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I)	Voorbeeld: de leerlingen lezen een tekst over bijvoorbeeld de werking van een hotel en bepalen het onderwerp (A) – een eenvoudiger oefening is leerlingen een tiental cartoons over hotelonthaal laten lezen en hen het onderwerp laten bepalen (N). Voorbeeld: de leerlingen lezen een artikel over bedrijfshygiëne en kunnen achterhalen dat goede hygiëneprocedures onontbeerlijk zijn voor de hotelsector (I). Voorbeeld: de leerlingen volgen de gedachtegang bij het gebruik van een bepaald veiligheidsprocedure zoals een evacuatieprocedure of check-in procedure tijdens de nachtshift (P). Voorbeeld: de leerlingen lezen een succesverhaal en selecteren de ingrediënten voor succes (N).
Prescriptieve teksten (P)	
Argumentatieve teksten (A)	
Narratieve teksten (N)	

Leerplandoelstelling 5 De leerlingen kunnen indien nodig de volgende strategieën toepassen.	
5.1	zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
5.2	herlezen wat onduidelijk is;
5.3	het leesdoel bepalen;
5.4	gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal;
5.5	een woordenlijst of een woordenboek raadplegen;
5.6	de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
5.7	de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
5.1	Voorbeeld: de leerlingen lezen een interview met een bekende gast(e) en blijven zich concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen.
5.2	Voorbeeld: de leerlingen duiden de moeilijke passages aan, lezen ze voor en vragen aan hun medeleerlingen om ze uit te leggen.
5.3	Voorbeeld: de leerlingen moeten op basis van de opdracht (meerkeuzevragen, open vragen, ...) vaststellen wat ze willen weten : moet er letterlijk informatie opgenomen worden, moet men alleen weten waarover de tekst handelt, gaat het erom of de schrijver ergens positief of negatief over is, ...? Het leesdoel bepaalt immers hoe intensief en nauwkeurig ze zullen lezen.
5.4	Voorbeeld: de leerlingen bekijken een tekstfragment met foto's en tekeningen en gebruiken deze om bij het lezen beter te begrijpen waarover het fragment gaat.
5.5	Voorbeeld: de leerlingen duiden moeilijke woorden aan die ze niet begrijpen en zoeken hiervan de betekenis op in een (elektronisch) document.
5.6	Voorbeeld: de leerlingen zijn bij het lezen van vaktijdschriften extra aandachtig voor transparante woorden, woorden die in de andere talen die zij beheersen lijken op de woorden in het Engels/Frans.
5.7	Voorbeeld: de leerlingen zijn bij het lezen van vaktijdschriften extra aandachtig voor onbekende woorden die ze op voorhand krijgen en proberen de vermoedelijke betekenis af te leiden uit de context.

De leerlingen zetten hun kennis (leerplandoelstelling 13) functioneel in bij het uitvoeren van de leestaken.
De leerlingen werken aan de attitudes (leerplandoelstelling 14) bij het uitvoeren van de leestaken.

Tekstkenmerken Spreken en mondelinge interactie

Onderwerp

- Vrij concreet
- Vertrouwd
- Eigen leefwereld en dagelijks leven
- Ook onderwerpen van meer algemene aard

Taalgebruikssituatie

- Voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
- Met en zonder achtergrondgeluiden
- Met en zonder visuele ondersteuning, (voor MI: met inbegrip van non-verbale signalen)
- Met aandacht voor digitale media
- De gesprekspartners richten zich tot elkaar en tot anderen (MI)

Structuur – samenhang – lengte

- Enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen
- Duidelijke tekststructuur
- Korte, eenvoudige elementen verbonden tot een samenhangend geheel
- Vrij korte en af te toe iets langere teksten

Uitspraak – articulatie – intonatie

- Uitspraak, articulatie en intonatie die het begrip niet in de weg staan
- Standaardtaal

Tempo en vlotheid

- Normaal tempo
- Rustig tempo (MI)
- Met eventuele herhalingen en onderbrekingen

Woordenschat en taalvariëteit

- Overwegend frequente woorden
- Informeel en formeel
- Standaardtaal

3.3. Spreken / mondeling interactie

Het bijhorende verwerkingsniveau voor onderstaande leerplandoelstellingen zie p.6-7

Leerplandoelstelling 6	De leerlingen kunnen informatie geven en vragen en een spontane mening geven over onderwerpen en documenten die verband houden met de opleiding.
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P)	<p>Voorbeeld: de leerlingen geven een rondleiding in een hotel en leggen de weg uit naar de kamer, de parking, toiletten, restaurant en eventueel de wellnessruimte (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen vragen bij een intakegesprek naar de doelstellingen van de klant zoals kamervoorkeur, voedselallergieën, verblijfsduur, ontspanning of toeristische attracties (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen geven een spontane mening over artikels m.b.t. het hotelwezen en andere logiesverstrekkende bedrijven, aanbod van regionale toeristische attracties, trends en hypes bij evenementen, ... (I & P).</p>
Leerplandoelstelling 7	de leerlingen kunnen een beschrijving geven van een handeling, een gebeurtenis of een ervaring.
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Narratieve teksten (N)	<p>Voorbeeld: de leerlingen beschrijven wat ze doen bij het onthaal van gasten (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen melden een technisch probleem tijdens het inchecken van gasten (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen vertellen over hun stageplaats zoals opdrachten, publiek, begeleiding, voorkeuren en negatieve ervaringen (N).</p>
Leerplandoelstelling 8	De leerlingen kunnen een rechtstreekse en onrechtstreekse conversatie voeren
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I) Prescriptieve teksten (P)	<p>Voorbeeld: de leerlingen geven instructies tijdens de voorbereiding van een evenement (P).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen voeren een telefoongesprek met een potentiële klant die naar informatie vraagt zoals kamervoorkeur, voedselallergieën, verblijfsduur, ontspanning of toeristische attracties (I).</p> <p>Voorbeeld: de leerlingen reageren op telefonische klachten van klanten over facturen, hygiëne, storend gedrag, ... (I).</p>

Leerplandoelstelling 9 Bij de planning, uitvoering en beoordeling van hun spreektaak/gesprekstaak leerstrategieën toepassen die het bereiken van het spreekdoel bevorderen:	
9.1	zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken
9.2	het spreekdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen
9.3	gebruik maken van non-verbaal gedrag
9.4	gebruik maken van ondersteunend visueel materiaal;
9.5	zetten communicatiestrategieën in.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
9.1	Voorbeeld: de leerlingen blijven de doeltaal gebruiken, ze vallen niet terug op het Nederlands of hun moedertaal wanneer ze bepaalde woorden of zinnen niet kunnen formuleren, maar gebruiken synoniemen, antoniemen, voorbeelden of omschrijvingen in de doeltaal.
9.2	Voorbeeld: de leerlingen moeten zich op basis van de opdracht afvragen wie hun publiek is, wat ze willen zeggen en hoe ze dit willen overbrengen. Het spreekdoel bepaalt immers de inhoud en het taalregister.
9.3	Voorbeeld: de leerlingen gebruiken non-verbaal gedrag om hun boodschap duidelijker te maken zoals lichaamshouding, ondersteunende gebaren, oogcontact en mimiek.
9.4	Voorbeeld: de leerlingen gebruiken foto's, tekeningen, pictogrammen en videofragmenten om hun boodschap duidelijker te maken.
9.5	Voorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • de leerlingen zeggen dat ze iets niet begrijpen, vragen om langzamer te spreken, om iets te herhalen, iets aan te wijzen • de leerlingen herhalen zelf iets om te verifiëren of ze de andere begrepen hebben • de leerlingen kunnen een gesprek starten, gaande houden en afsluiten

De leerlingen zetten hun kennis (leerplandoelstelling 13) functioneel in bij het uitvoeren van de spreektaken.
De leerlingen werken aan de attitudes (leerplandoelstelling 14) bij het uitvoeren van de spreektaken.

Tekstkenmerken Schrijven

Onderwerp

- Concreet
- Vertrouwd
- Eigen leefwereld en dagelijks leven

Taalgebruikssituatie

- Voor de leerlingen relevante en vertrouwde taalgebruikssituaties
- Met aandacht voor digitale media

Structuur – samenhang – lengte

- Enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen
- Eenvoudige en duidelijke tekststructuur
- Vrij korte en af te toe iets langere teksten

Woordenschat en taalvariëteit

- Frequente woorden
- Informeel en formeel
- Standaardtaal

3.4. Schrijven

Het bijhorende verwerkingsniveau voor onderstaande leerplandoelstellingen zie p.6-7

Leerplandoelstelling 10	De leerlingen kunnen administratieve documenten en formulieren (helpen) invullen.
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I)	Voorbeeld: de leerlingen vullen een bestelbon, contract, klachten-, evaluatie- of schadeformulier in of helpen een klant bij het invullen van deze documenten.

Leerplandoelstelling 11	de leerlingen kunnen een mededeling schrijven en gebruiken hiervoor de alledaagse omgangsvormen en beleefdheidsconventies voor sociale contacten al dan niet in digitale correspondentie..
Leerinhoud	Specifieke pedagogisch-didactische wenken
Informatieve teksten (I)	Voorbeeld: de leerlingen schrijven een e-mail of aankondiging van een evacuatieoefening.
Prescriptieve teksten (P)	Voorbeeld: de leerlingen schrijven een memo n.a.v. een telefoongesprek met een klant (bijvoorbeeld i.v.m. een klacht) of n.a.v. van een elektronische annulatie.
Narratieve teksten (N)	Voorbeeld: de leerlingen schrijven een korte reclamefolder om promotie te maken voor een hotel of gastenarrangement of een bepaald evenement (N/P).
	Voorbeeld: de leerlingen schrijven een kort antwoord op vragen van mensen via e-mail (N).
	Voorbeeld: de leerlingen beschrijven kort hun stageplaats, bijvoorbeeld hun opdrachten, publiek, begeleiding, voorkeuren en negatieve ervaringen (N).
	Voorbeeld: de leerlingen beschrijven kort hun favoriete hotelafdeling: ze vertellen wat de afdeling inhoudt, hoe ze werkt en waarom het hun favoriete afdeling is (N).
	Voorbeeld: de leerlingen schrijven kort hun mening over de voor- en nadelen van de verschillende afdelingen, lopende acties, toeristische attracties (I & N)

Leerplandoelstelling 12 De leerlingen kunnen bij de planning, uitvoering en beoordeling van hun schrijftaken leerstrategieën toepassen die het bereiken van het schrijfdoel bevorderen:	
12.1	gebruik maken van een model of van een in de klas behandelde tekst;
12.2	de eigen tekst nakijken;
12.3	een eenvoudig woordenboek of een woordenlijst gebruiken.
Specifieke pedagogisch-didactische wenken	
12.1	Voorbeeld: om hun eigen formulier correct te kunnen invullen, krijgen de leerlingen van de leraar een reeds ingevuld formulier.
12.2	Voorbeeld: de leerlingen kijken hun eigen tekst na op basis van door de leraar aangeduide knelpunten (fouten, hiaten of interpunctie) of een door de leraar aangeboden model.
12.3	Voorbeeld: de leerlingen zoeken moeilijke woorden die ze niet kunnen schrijven op in een (elektronisch) woordenboek of gebruiken de spellingchecker.

De leerlingen zetten hun kennis (leerplandoelstelling 13) functioneel in bij het uitvoeren van de spreektaken.
De leerlingen werken aan de attitudes (leerplandoelstelling 14) bij het uitvoeren van de spreektaken.

3.5. Kennis

Leerplandoelstelling 13 De leerlingen kunnen bij het uitvoeren van hun taaltaken lexicale en grammaticale kennis inzetten.

Bij de keuze van de lexicale en grammaticale kennis moeten leraren uitgaan van de voorkennis van de leerlingen. Het is de bedoeling dat de leerlingen de ondersteunende kennis die ze verworven hebben in de 3e graad inzetten. Wanneer de leraar merkt dat zij voor het uitvoeren van bepaalde taaltaken moeite hebben met specifieke items kan hij deze nogmaals extra met hen inoefenen (bijvoorbeeld de gebiedende wijs bij het geven instructies tijdens een groepsles). In dit leerplan ligt de focus op woordvelden die leerlingen bij het uitoefenen van hun beroep nodig zullen hebben zoals veiligheid, hygiëne, klantvriendelijkheid, onthaalprocedures, klachtenbehandeling, voeding, wegbeschrijving, administratie, publiciteit en dagdagelijkse interactie.

3.6. Attitudes

Leerplandoelstelling 14 De leerlingen tonen bereidheid/belangstelling.

- 14.1 tonen bereidheid en durf om te luisteren, te lezen, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven in het Engels en het Frans
- 14.2 tonen bereidheid tot taalverzorging
- 14.3 tonen belangstelling voor de aanwezigheid van moderne vreemde talen in hun professionele omgeving en voor de socioculturele wereld van de taalgebruikers.

Specifieke pedagogisch-didactische wenken

14.1	Voorbeeld: de leraar zorgt voor een veilig klasklimaat waarin leerlingen kansen krijgen om te leren en om fouten te maken. Door alle leerlingen erop te wijzen dat het maken van fouten een essentieel onderdeel is van het leren van een taal kan de leraar hun vrees om fouten te maken verminderen. Het is belangrijk dat hij stimuleert en aanmoedigt en elke vordering geapprecieerd wordt
14.2	Voorbeeld: de leerlingen zijn bereid om een (elektronisch) woordenboek, spellingchecker, correctiesleutel of feedback van anderen te gebruiken voor het verbeteren van hun schriftelijke en mondelinge teksten en zo hun taal te verzorgen
14.3	Voorbeeld: door de keuze van teksten en leerinhouden komen gelijkenissen en verschillen tussen de eigen cultuur en die van de doeltaal spontaan op de voorgrond. Het is belangrijk dat de leraar de leerlingen stimuleert om hiervoor open te staan. Hij kan daarvoor eventueel de link leggen met hun stage

4. Algemene pedagogisch-didactische wenken

4.1. Luisteren

4.1.1. Wie wil communiceren, moet (kunnen) luisteren

Luisteren is een basisvaardigheid in het leren van een taal. Wie niet goed kan luisteren, zal nooit leren om efficiënt te communiceren. Leerlingen maximale luisterkansen bieden is dus de boodschap. Luisteroefeningen zijn echter niet meteen de makkelijkste taal oefeningen in de klas. Leerlingen bekruipt al eens een gevoel van paniek. De snelheid waarmee de klankstroom op hen afkomt en de vrees niet elk woord te zullen begrijpen, maken velen onder hen angstig of moedeloos. Anderen vinden bepaalde luisteroefeningen dan weer te simpel en ervaren te weinig uitdaging. Variatie en diepgang in oefenvormen en strategieën moeten zorgen voor voldoende ondersteuning en uitdaging, ook voor de sterkere leerlingen.

4.1.2. Wie en wat beluisteren?

De leraar integreert het luisteren zoveel mogelijk in alle lesfasen. Het is dus vanzelfsprekend dat hij zelf maximaal de doeltaal spreekt. Teruggrijpen naar het Nederlands kan enkel als daardoor het taalverwervingsproces bevordert wordt. Voor verdere wenken verwijzen we naar het onderdeel spreken en mondelinge interactie.

Taal is in de eerste plaats klank. De taal van de leraar moet uiteraard correct zijn. Het gebruikte auditief materiaal moet dat bij voorkeur ook zijn. Zij vormen het voorbeeld dat de leerlingen zullen nabootsen. Het is dus belangrijk aandacht te schenken aan uitspraak en prosodie. Naast de klassieke uitspraak oefeningen worden best ook fonetische onderscheidingsoefeningen voorzien. Deze kunnen het auditief begrijpen sterk bevorderen. Je fais - j'ai fait, doux – douce – douze; no – know, where – wear - were ...illustreren hoe klank- of accentverschuiving een andere betekenis teweeg kan brengen. Een foutieve klankopname kan leiden tot betekenisverwarring.

Het gebruik van luister- en kijkfragmenten is absoluut noodzakelijk. Alleen op die manier worden leerlingen vertrouwd met de eigenheid van het taalgebruik van native speakers en komen zij in contact met authentieke luistersituaties, waarbij het taalgebruik echter altijd correct is. Een tekst die de leraar hardop leest is geen gesproken taal en kan als zeer kunstmatig overkomen. Daarom is het niet de aangewezen weg om bij de leerlingen luisteren te trainen.

De leraar moet ernaar streven dat zijn leerlingen maximaal contact met de doeltaal en haar cultuur hebben. Een gevarieerd en progressief opgebouwd aanbod aan authentieke teksten die aangepast zijn aan de leefwereld van de leerlingen en de studierichting waarvoor ze gekozen hebben, verhoogt hun motivatie en hun vertrouwdheid met de taal als levensecht communicatiemiddel.

4.1.3. Hoe luisteren inoefenen?

Een authentieke aanpak van luisteroefeningen is een aanpak die lijkt op het luisteren in realiteit. Dit houdt in dat het luisteren altijd gericht is. Iemand heeft altijd een reden om te luisteren, om dus bepaalde informatie te achterhalen. Het luisterdoel beïnvloedt immers de manier van luisteren, de strategieën die leerlingen moeten toepassen. Daarom geeft de leraar het luisterdoel ook vooraf. Het maakt bijvoorbeeld een verschil voor leerlingen wanneer ze specifieke informatie uit een tekst moeten halen in plaats van de gedachtegang. Ze zullen de tekst met meer zelfvertrouwen benaderen indien dit voor hen duidelijk is.

Om een actieve, autonome en gemotiveerde luisteraar te worden moet de leerling expliciet getraind worden in leesstrategieën. Vanuit zijn luisterervaringen in de moedertaal beheerst hij al een aantal strategieën, maar is hij zich niet steeds bewust van hun inzetbaarheid bij het luisteren in de vreemde taal. Leerlingen blijven vaak steken bij woorden of zinnen die ze niet begrijpen en hebben dan vaak de neiging om af te haken, om hun motivatie te verliezen. Hier kan net aan verholpen worden door de leerlingen de juiste strategieën aan te reiken en deze met hen in te oefenen. De leraar heeft als doel de leerlingen in hun ontwikkeling naar zelfredzaamheid bij luisteren te begeleiden.

Voor het luisteren

Prikkel de nieuwsgierigheid van de leerlingen, maak gebruik van hun voorkennis, bepaal het luisterdoel en geef duidelijke functionele leesopdrachten.

Volgende vragen kunnen de leerlingen helpen hun luistertaak efficiënt aan te pakken: welk soort tekst is dit; voor wie is hij bestemd; wat weet ik al over deze inhoud?

Tijdens het luisteren

Luisteren oefen je dus zonder de uitgeschreven tekst. Oefen verschillende luisterstrategieën in functie van het luisterdoel

- globaal luisteren: de hoofdgedachten en/of -onderwerpen uit een beluisterde tekst halen;
- selectief luisteren: specifieke informatie uit de tekst halen;
- intensief luisteren: aandachtig luisteren om de tekst helemaal te begrijpen.

Maak gebruik van ondersteunend materiaal: beeld, prenten, foto's, mimiek en intonatie.

Focus op transparante woorden, op bekende elementen in de luistertekst.

Het aantal luisterbeurten en/of het inlassen van pauzes in het luistermateriaal is afhankelijk van het niveau van de doelgroep en van de taaltaken die uitgevoerd moeten worden.

Na het luisteren

Een luistertaak is meestal geen geïsoleerde opdracht. Luisteren gaat doorgaans samen met spreken, lezen en/of schrijven.

4.1.4. Hoe luisteren evalueren?

De evaluatie hangt af van het luisterdoel. Het is belangrijk dat er voldoende variatie is in de luisterdoelen die aan bod komen en dat men zich niet systematisch beperkt tot detailvragen. En uiteraard moet de evaluatiepraktijk beantwoorden aan de lespraktijk.

Mogelijke vragen zijn:

- combinatieoefeningen (matching);
- de volgorde van de tekst reconstrueren bijvoorbeeld aan de hand van foto's of prenten;
- meerkeuzevragen;
- juist-fout zinnen aanduiden, eventueel met verbeteren van de foute beweringen;
- een 'luisterschema' invullen;
- een gatentekst vervolledigen
- open vragen.

Het is niet de bedoeling dat spelling en grammatica verrekend worden of zwaar doorwegen.

4.2. Lezen

4.2.1. Hoe lezen inoefenen?

Een authentieke aanpak van leesoefeningen is een aanpak die lijkt op het luisteren in realiteit. Dit houdt in dat het lezen altijd gericht is. Iemand heeft altijd een reden om te luisteren, om dus bepaalde informatie te achterhalen. Het leesdoel beïnvloedt immers de manier van luisteren, de strategieën die leerlingen moeten toepassen. Daarom geeft de leraar het leesdoel ook vooraf. Het maakt bijvoorbeeld een verschil voor leerlingen wanneer ze specifieke informatie uit een tekst moeten halen of een gedachtegang moeten volgen. Ze zullen de tekst met meer zelfvertrouwen benaderen indien dit voor hen duidelijk is.

Om een actieve, autonome en gemotiveerde lezer te worden moet de leerling expliciet getraind worden in leesstrategieën. Vanuit zijn leeservaringen in de moedertaal beheerst hij al een aantal strategieën, maar is hij zich niet steeds bewust van hun inzetbaarheid bij het lezen in de vreemde taal. Leerlingen blijven vaak steken bij woorden of zinnen die ze niet begrijpen en hebben dan vaak de neiging om af te haken, om hun motivatie te verliezen. Hier kan net aan verholpen worden door de leerlingen de juiste strategieën aan te reiken en deze met hen in te oefenen. De leraar heeft als doel de leerlingen in hun ontwikkeling naar zelfredzaamheid bij lezen te begeleiden.

Voor het lezen

Zoals voor luisteren geldt ook hier dat het belangrijk is om de nieuwsgierigheid van de leerlingen te prikkelen, gebruik te maken van hun voorkennis, het leesdoel te bepalen en duidelijke functionele leesopdrachten te geven.

Volgende vragen kunnen de leerlingen helpen hun leestaak efficiënt aan te pakken: welk soort tekst is dit; voor wie is hij bestemd; wat verklappen de titel, de ondertitels, de illustraties, de lay-out over de mogelijke inhoud; wat weet ik al over deze inhoud?

Tijdens het lezen

Begrijpend lezen gebeurt uiteraard in stilte. De leerlingen luidop een nieuwe tekst laten lezen bevordert geenszins het tekstbegrip. Integendeel, de aandacht van de leerling focust zich dan uitsluitend op de uitspraak, terwijl de medeleerlingen afgeleid worden door de vaak moeizaam uitgesproken woorden en zinnen.

Oefen verschillende leesstrategieën in functie van het vooraf bepaald leesdoel. Een tekst hoort niet steeds woord voor woord te worden gelezen. Er zijn verschillende manieren om de tekst te 'betreden', om de lectuur te oriënteren

- globaal lezen: de hoofdgedachten en/of -onderwerpen uit een gelezen tekst halen;
- selectief lezen: specifieke informatie uit de tekst halen;
- intensief lezen: aandachtig lezen om de tekst helemaal te begrijpen;
- focussen op transparante woorden, op bekende elementen in de leestekst;
- gebruik maken van een woordenlijst om onbekende woorden op te zoeken.

Na het lezen

Een leestaak is meestal geen geïsoleerde opdracht. Lezen gaat doorgaans samen met spreken, luisteren en/of schrijven.

4.2.2. Hoe lezen evalueren?

De evaluatie hangt af van het leesdoel. Het is belangrijk dat er voldoende variatie is in de leesdoelen die aan bod komen en dat men zich niet systematisch beperkt tot detailvragen. En uiteraard moet de evaluatiepraktijk beantwoorden aan de lespraktijk.

Mogelijke vragen zijn (zoals voor luisteren):

- combinatieoefeningen (matching);
- de volgorde van de tekst reconstrueren bijvoorbeeld aan de hand van foto's of prenten;
- meerkeuzevragen;
- juist-fout zinnen aanduiden, eventueel met verbeteren van de foute beweringen;
- een 'leesschema' invullen;
- een gatentekst vervolledigen
- open vragen;

Specifiek voor lezen:

- taalgerichte opdrachten: welke zin/paragraaf in de tekst omschrijft ... ?
- de tekst in de juiste volgorde zetten;
- uit een aantal titels (samenvattingen van de tekst) de best passende kiezen.

Het is niet de bedoeling dat spelling en grammatica verrekend worden of zwaar doorwegen.

4.3. Spreken en mondelinge interactie

4.3.1. Doeltaalgebruik

Leerlingen moeten zoveel mogelijk de gelegenheid krijgen en zoveel mogelijk aangemoedigd worden om de doeltaal te spreken. Dit betekent dat de vreemde taal niet enkel bij de lesgebonden spreekoefeningen, maar ook in de dagdagelijkse klassituaties gebruikt wordt als communicatiemiddel, bijvoorbeeld bij het elkaar begroeten, het geven van opdrachten geven, het stellen van vragen, het opnemen van afwezigheden opnemen en het invullen van de agenda.

Leerlingen zijn vaak bang om fouten te maken, zelfs in dit extra jaar, het is dus erg belangrijk dat de leraar zorgt voor een veilig leerklimaat, waar leerlingen sterk gemotiveerd en ondersteund worden en regelmatig kleine succeservaringen hebben. Het is ook belangrijk dat leerlingen beseffen dat taalfouten normaal zijn, dat het noodzakelijke en positieve stappen zijn in het leerproces.

In het begin remt het gebruik van de doeltaal misschien wel het tempo, omdat de leraar veel moet parafraseren en herhalen en omdat de leerling tijd moet krijgen om iets te formuleren. Het uiteindelijke rendement voor luister- en spreekvaardigheid is echter hoger wanneer de leraar de doeltaal zoveel mogelijk als voertaal gebruikt.

Men mag de leerlingen ook niet onderschatten: wanneer ze de nodige luisterbereidheid aan de dag leggen, kunnen zij meer aan en evolueren ze ook sneller op het valk van spreken en mondelinge interactie. Eenvoudig beginnen, veel herhaling en visuele ondersteuning zijn uiteraard noodzakelijk. Zo wordt er ook meteen gewerkt aan de communicatiestrategieën van de leerlingen (lichaamstaal en visuele ondersteuning gebruiken, vragen om te herhalen of trager te spreken, omschrijven ...).

Om na te gaan of de leerlingen wel alles begrepen hebben, kan het in sommige gevallen zinvol zijn om een leerling in het Nederlands iets te laten navertellen/samenvatten. Dit is een betere aanpak dan zelf op het Nederlands terug te vallen. In uiterste nood kan ook teruggegrepen worden naar het Nederlands bij de verklaring van sommige woorden.

4.3.2. Hoe spreken en mondelinge interactie inoefenen?

Het inoefenen van mondelinge interactie gebeurt best door gebruik te maken van groepswork, werken in duo's en rollenspel. Zo krijgen de leerlingen meer spreekkansen en worden hun spreekdurf en -bereidheid gestimuleerd.

Om een actieve, autonome en gemotiveerde spreker te worden moet de leerling expliciet getraind worden in spreekstrategieën. Vanuit zijn spreekervaringen in de moedertaal beheerst hij al een aantal strategieën, maar is hij zich niet steeds bewust van hun inzetbaarheid bij het spreken in de vreemde taal. Wanneer leerlingen bepaalde woorden niet vinden, hebben ze vaak de neiging om af te haken, ze verliezen hun motivatie en vallen stil. Hier kan aan verholpen worden door hen de juiste strategieën aan te reiken en met hen in te oefenen.

Voor het spreken /gesprek

De leerlingen voorbereiden op hun opdracht kan aan de hand van een beluisterde of gelezen tekst. De leerlingen kunnen via gerichte luister-/leesopdrachten het onderwerp bepalen en focussen op de woorden en uitdrukkingen die ze zullen moeten inzetten. Het is belangrijk de leerlingen te wijzen op het gebruikte taalregister in het voorbeeld.

Tijdens het spreken/het gesprek

Eerst worden de vaste uitdrukkingen en woorden gefixeerd en kunnen indien nodig ook inslijp oefeningen voorzien worden. Geleidelijk aan moeten leerlingen ertoe gebracht worden de woorden en uitdrukkingen in te zetten in andere contexten. Het juiste taalregister hanteren is een belangrijk aandachtspunt.

Leerlingen moeten ook gebruik kunnen maken van non-verbaal gedrag om te tonen dat ze iets niet begrijpen.

Na het spreken/het gesprek

De leerlingen gebruiken de door leraar verzamelde taalfouten als aandachtspunt om de volgende oefeningen voor te bereiden. Een spreektaak is meestal geen geïsoleerde opdracht. Spreken gaat doorgaans samen met luisteren en/of schrijven.

4.3.3. Hoe spreken/mondelinge interactie evalueren?

De evaluatie hangt af van het spreekdoel. Het is belangrijk dat er voldoende variatie is in de spreekdoelen die aan bod komen. En uiteraard moet de evaluatiepraktijk beantwoorden aan de lespraktijk.

De zorg voor correctheid is belangrijk, maar mag de spreekdurf niet afremmen. De correctie van fouten mag geen storend of demotiverend element worden voor de vlotheid van de communicatie. Het spontane spreken mag niet negatief beïnvloed worden door (herhaalde) onderbrekingen van de leraar. De leerling moet zich kunnen concentreren op de boodschap die hij wil overbrengen. Daarom is het aangewezen niet op elke fout te reageren en met de verbetering te wachten tot de leerling klaar is met spreken.

Bij het evalueren van spreekoefeningen kan de leraar de volgende parameters gebruiken: spreekdurf, uitvoering van de opdracht (Komt de boodschap over?), vlotheid en interactie, uitspraak en taalzorg (Is de taal qua woordenschat en grammatica correct? Is het taalregister aangepast aan de communicatiesituatie?).

Een goed evaluatierooster is hanteerbaar en dus niet te uitgebreid. Het is bedoeld als referentiekader. Het is belangrijk dat de leraar voor elke opdracht een beperkt aantal aandachtspunten selecteert waarop hij focust en deze vooraf tijdig aan de leerlingen mededeelt. Het gewicht en de keuze van elk criterium kan natuurlijk variëren naargelang de aard van de opdracht. Het is ook belangrijk dat hij over de criteria en hun gewichten afspraken maakt binnen de vakgroep Engels/Frans/Moderne vreemde talen/Talen.

4.4. Schrijven

Om een actieve, autonome en gemotiveerde schrijver te worden moet de leerling expliciet getraind worden in schrijfstrategieën met behulp van schrijfplannen/modellen. Vanuit zijn schrijfervaringen in de moedertaal beheerst hij al een aantal strategieën, maar is hij zich niet steeds bewust van hun inzetbaarheid bij het schrijven in de vreemde taal. Wanneer leerlingen bepaalde woorden niet vinden, hebben ze vaak de neiging om af te haken, ze verliezen hun motivatie en vallen stil. Hier kan aan verholpen worden door hen de juiste strategieën aan te reiken en met hen in te oefenen.

Als leerlingen voor echte lezers schrijven (en niet uitsluitend voor de leraar) voelen zij zich meer gemotiveerd om schrijftaken geconcentreerd uit te voeren. Elektronische correspondentie biedt daartoe veel mogelijkheden. Ook het gebruik van ICT werkt in het algemeen zeer motiverend.

4.4.1. Hoe het schrijven inoefenen?

Voor het schrijven

De leerlingen voorbereiden op hun opdracht kan aan de hand van een beluisterde of gelezen tekst. De leerlingen kunnen via gerichte luister-/leesopdrachten het onderwerp bepalen en focussen op de woorden en uitdrukkingen die ze zullen moeten inzetten. Vooraleer de leerlingen aan hun schrijftaak beginnen, moeten ze het schrijfdoel kennen en een duidelijk model hebben om aan de slag gaan.

Tijdens het schrijven

Eerst worden de vaste uitdrukkingen en woorden gefixeerd en kunnen indien nodig ook inslijp oefeningen voorzien worden. Geleidelijk aan moeten leerlingen ertoe gebracht worden de woorden en uitdrukkingen in te zetten in andere contexten. Het juiste taalregister hanteren is een belangrijk aandachtspunt.

De leraar moet de leerlingen stimuleren om steeds de eigen tekst na te kijken. Hij kan hen hiertoe motiveren door het geschreven eindproduct te vergelijken met het model. Accuraatheid en nauwgezetheid zijn in deze studierichting belangrijk.

Na het schrijven

De leerlingen gebruiken de door leraar verzamelde taalfouten als aandachtspunt om de volgende oefeningen voor te bereiden. Een schrijftaak is meestal geen geïsoleerde opdracht. Schrijven gaat doorgaans samen met lezen en/of spreken.

4.4.2. Hoe schrijven evalueren?

De evaluatie hangt af van het schrijfdoel. Het is belangrijk dat aan bod komen. En uiteraard moet de evaluatiepraktijk beantwoorden aan de lespraktijk.

Bij het evalueren van schrijfoefeningen kan de leraar de volgende parameters gebruiken: uitvoering van de opdracht (Bevat de boodschap alle noodzakelijke elementen?), taalzorg (Is de taal qua woordenschat, grammatica, spelling en interpunctie correct? Is het taalregister aangepast aan de communicatiesituatie?) en lay-out. Bij taken die met de hand geschreven worden, is een verzorgd en leesbaar handschrift ook een belangrijk aandachtspunt.

Een goed evaluatierooster is hanteerbaar en dus niet te uitgebreid. Het is bedoeld als referentiekader. Het is belangrijk dat de leraar voor elke opdracht een beperkt aantal aandachtspunten selecteert waarop hij focust en deze vooraf tijdig aan de leerlingen meedeelt. Het gewicht en de keuze van elk criterium kan natuurlijk variëren naargelang de aard van de opdracht. Het is ook belangrijk dat hij over de criteria en hun gewichten afspraken maakt binnen de vakgroep.

4.5. Aanbrengen van grammatica en woordenschat

4.5.1. Taalstructuren en grammatica

De studie van grammatica en woordenschat is nooit een doel op zichzelf. Taalstructuren, woorden en uitdrukkingen moeten de communicatie ondersteunen. Het komt er op aan ze zoveel mogelijk in te oefenen. Dit gebeurt o.m. wanneer ze in context aangeboden worden en wanneer leerlingen er 'al doende' mee omgaan.

De leraar volgt daarbij het best de inductieve leerweg: uitgaande van authentieke voorbeelden probeert hij de leerlingen bijvoorbeeld de systematiek achter bepaalde taalverschijnselen te laten ontdekken. De toepassingen die hij daaraan koppelt stellen dan niet de grammaticale structuur op zich centraal, maar wel de situatie waarin de structuur wordt gebruikt. Deze benadering leidt uiteindelijk naar de formulering van eenvoudige en eenduidige grammaticaregels. Het kan niet echt de bedoeling zijn om een volledig lesuur vol te proppen met zuivere grammaticale theorie en weinig motiverende toepassingen.

4.6. Differentiëren

Klassen vormen zelden een homogene groep. Hierdoor is differentiatie een noodzaak. Voor echt taalvaardigheidsonderwijs moeten leerlingen geconfronteerd worden met een gevarieerd taalaanbod en haalbare en toch uitdagende taaltaken. Zo kan het zeer waardevol zijn een moeilijkere opdracht te verbinden met een tekst die eenvoudiger is en vice versa. Zwakkere leerlingen kan men meer tijd, meer ondersteuning, ... geven bij het uitvoeren van dezelfde basisopdrachten. Voor sterkere leerlingen kan men een langere tekst, of een meer uitdagende taaltaak voorzien. Maar de leraar kan zijn leerlingen ook motiveren door zijn werkvormen te variëren, geïndividualiseerde feedback te geven en remediëringsoopdrachten op maat te voorzien.

5. Minimale materiële vereisten³

Om dit leerplan in optimale omstandigheden te kunnen realiseren dient de school over de noodzakelijke uitrusting en didactisch materiaal te beschikken. Dit houdt in

- een lokaal ter beschikking met gemakkelijk verplaatsbaar meubilair om interactieve werkvormen mogelijk te maken waarbij het onderstaande ter beschikking kan worden gesteld:
 - een bord/scherm,
 - een televisie ,
 - een cd- en dvd-speler ,
 - een aantal referentiewerken (zie bibliografie op de virtuele klas Engels en Frans op smartschool),
- de mogelijkheid tot het gebruiken van multimediacomputers met internetaansluiting.

³ Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- De uitrusting en inrichting van lokalen;
- De aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- Duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- Alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- De collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- De persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

6. Evaluatie

Aansluitend bij het evaluatiebeleid van de school moeten de leraren Engels/Frans/moderne vreemde talen/talen hun visie m.b.t. evaluatie van het vak ontwikkelen waarbij alle vaardigheden steeds evenwichtig geëvalueerd moeten worden.

Het doel van evalueren is meer dan het beoordelen van de leerling: diagnose, feedback, reflectie en gerichte remediëring zijn ook erg belangrijk. Dit betekent dat de sterke en zwakke punten van de leerling in kaart gebracht worden en dat zowel het leerproces van de leerling als het didactisch handelen van de leraar kunnen bijgestuurd worden. De betrokkenheid van de leerling is hierbij belangrijk: hij weet welke doelen moeten bereikt worden, hij leert aan de hand van feedback reflecteren over zijn eigen leerproces en hij kan zijn studieaanpak bijsturen.

De leraar speelt uiteraard een centrale rol in de evaluatie, maar ook de leerlingen kunnen een actieve inbreng hebben in het evaluatieproces. Deze leerling-betrokkenheid verhoogt sterk de motivatie en draagt bij tot het zelfverantwoordelijk leren. We onderscheiden drie vormen: co-evaluatie: de leerling zelf, de medeleerlingen en de leraar evalueren samen, peerevaluatie: de leerlingen evalueren elkaar en zelfevaluatie: de leerlingen evalueren zichzelf. Deze drie vormen hebben tot doel dat leerlingen inzicht verwerven in eigen leren en vooruitgang en hebben gemeen dat er telkens wordt gewerkt met duidelijke, vooraf bepaalde criteria. De leraar bepaalt deze criteria al dan niet in samenspraak met de leerlingen.

De vakgroep vertaalt de vakattitudes uit de leerplannen in enkele concreet waarneembare attitudegedragingen, die tijdens het leerproces kunnen geobserveerd worden door leerlingen en leraar.

7. Bibliografie

U vindt een uitgebreide bibliografie en sitografie in de virtuele klassen Engels en Frans op Smartschool.